

kirjaamo@stm.fi

Viite: STM052:00/2016

VANHUSPALVELULAIN JA SOSIAALIHUOLTOLAIN MUUTOKSET

Kiitämme, että edustajallamme oli mahdollisuus osallistua viitekohdan 8.9.2016 kuulemistilaisuuteen. Kirjallisena lausuntona haluamme todeta asiasta seuraavaa:

Vanhuspalvelulain säätäminen oli erittäin merkittävä hanke suomalaisen vanhustenhuollon kehittämiseksi. Lain asteittainen voimaantulo 1.7.2013 alkaen on merkinnyt seurantatietojen valossa isoa myönteistä harppausta vanhustenhuollossa. Vaikka lain kaikki tavoitteet eivät vielä ole koko maassa toteutuneet, on myönteinen kehitystyö käynnissä.

Lain myönteisten vaikutusten valossa olemme ihmetelleet tuoreeseen lakiin nopealla aikataululla jo toteutettuja ja nyt suunnitteilla olevia muutoksia. Muutoksen kohteena nyt olevat lain 10 § ja 17 § ovat siirtymäsääntöjen mukaan tulleet voimaan vasta vuoden 2015 alussa. Lain muuttamisen luonnostekstissä todetaan, että esimerkiksi vastuutyöntekijäjärjestelmän (17 §) rakentaminen on kunnissa vielä kesken. Näin ollen käytössä ei ole vielä riittävästi tietoa muutoksen odotetuista myönteisistä vaikutuksista. Ajantasaista tietoa ei liene riittävästi myöskään kuntien käytössä olevasta asiantuntemuksesta.

Kun parhaillaan on käynnissä historiallinen, uuteen maakuntahallintoon pohjaava SOTE – uudistus, olisi nyt perusteltua pidättäytyä vanhuspalvelulain pykäläkohtaisista muutoksista. Tässä vaiheessa tapahtuvat nopeat muutokset ja yksittäisillä muutoksilla toteutettavat vanhuspalvelujen tavoitetason alentamiset ovat väärä signaali vanhuspalveluista vastaaville kunnille. Vaarana on, että käynnistynyt myönteinen kehitystyö hidastuu tai pysähtyy kokonaan. Vanhuspalvelulain mahdollisiin tarkistuksiin ehditään hyvin palata, kun koko vanhuspalvelujen asema SOTE:ssa selkiintyy.

Laadukkaan vanhuspalvelun järjestäminen edellyttää riittävästi monipuolista asiantuntemusta ja osaamista. Pidämme lain 10 §:n lopussa nyt esitettyä erityisasiantuntemuksen vaatimusta ja osaamisalueiden luetteloa edelleen tarpeellisena ja säilyttämisen arvoisena. Samalla muistutamme, että lainkohdassa esitetty luettelo ei ole tähänkään asti tarkoittanut, että järjestämisvastuussa olevan kunnan tai kuntayhtymän omasta henkilöstöstä täytyisi löytyä kaikki tuo ammattiosaaminen vaan osaamista on voinut täydentää eri tavoin. Pelkäämme, että muutoksen tueksi esitetyt laskennalliset kustannussäästöt johtavat palvelujärjestelmän toimivuuden ja palvelujen laadun heikkenemiseen ja kustannusten kasvamiseen toisaalla.

Vanhuspalvelulain tarkoittama palvelusuunnitelma (16 §) ja vastuutyöntekijä (17 §) muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden, mikä voi parhaiten turvata palveluja tarvitsevalle vanhukselle tarpeen mukaiset ja oikeanaikaiset palvelut. Näin toimien se on myös kustannustehokas toimintamalli. Palvelujen piiriin tulevat vanhukset ovat yleensä loppuelämänsä palvelujen käyttäjiä ja heidän palvelujen ja tuen tarpeensa yleensä ajan myötä vain lisääntyy ja monipuolistuu. Vanhukset muodostavat kohtuullisen selvärajaisen oman väestöryhmänsä sosiaalihuoltolain palvelujen piirissä. Pidämme tärkeänä, että lakiin (17 §) on kirjattu vastuutyöntekijän tehtävät. Emme kannata vanhuspalvelulain pykälän 17 § kumoamista ja vastuutyöntekijän korvaamista sosiaalihuoltolain (42 §) omatyöntekijällä.

Mikäli lakiesityksessä kuitenkin päädytään nyt luonnoksessa (1.9.2016) esitettyyn ratkaisumalliin, on pidettävä huoli, että sosiaalihuoltolakiin ja lain perusteluihin kirjataan, että iän ja niihin liittyvien sairauksien aiheuttaman toimintakyvyn heikkeneminen oikeuttaa pääsyn erityistä tukea tarvitsevien joukkoon. Kaavailulla muutoksella ei saa miltyään kohdin heikentää vanhusten vanhuspalvelulain mukaisia oikeuksia palveluihin ja vanhusten asemaa palvelujärjestelmässä.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry

Hannu Partanen
toiminnanjohtaja
EETU ry:n sihteeri 2016